מימנעי ולא נסבי לה נמאי שנא קטנה דאכלה בתרומה ומאי שנא חרשת דלא אכלה בתרומה דתנן העיד רבי יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה שיוצאה בגט ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה ואילו חרשת לא אכלה? גזירה שמא יאכיל חרש בחרשת וליכול קטן אוכל נבלות הוא? גזירה שמא יאכיל חרש בפקחת וחרש בפקחת נמי ליכול בתרומה דרבנן? גזירה דלמא אתי לאוכלה בתרומה דאורייתא נמאי שנא קטנה דאית לה כתובה ומאי שנא חרשת דלית לה כתובה? דא"כ מימנעי ולא נסבי לה וקטנה מנלן דאית לה כתובה? דתנן הממאנת והשנייה ואיילונית אין להן כתובה אבל יוצאה בגט וקטנה יש לה כתובה וחרשת מנלן דלית לה כתובה? דתניא חרש ושוטה שנשאו פקחות אע"פ שנתפקח החרש ונשתפה השוטה אין להם עליהם כלום רצו לקיימן יש להם כתובה (א) ופקח שנשא חרשת או שוטה אפי' כתב לה מאה מנה כתובתה קיימת (ב) מפני שרצה לזוק בנכסיו טעמא דרצה הא לא רצה אין לה דא"כ מימנעי ולא נסבי לה, אי הכי פקחת לחרש ליתקן לה כתובה דא"כ מימנעי ולא מינסבי? יותר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא. ההוא חרש דהוה בשבבותיה דרב מלכיו אנסביה איתתא וכתב לה ארבע מאה זוזי מנכסיה, אמר רבא מאן חכים כרב מלכיו דגברא רבה הוא קסבר אילו רצה שפחה לשמשו מי לא זבנינן ליה כ"ש הכא דאיכא תרתי. אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל אשת חרש אין חייבין עליה אשם תלוי לימא מסייע ליה חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה ואלו הן חרש שוטה וקטן והתורם את שאינו שלו ועובד כוכבים שתרם של ישראל אפילו ברשות ישראל אין תרומתו תרומה? הוא דאמר כרבי אלעזר דתניא ר' יצחק אומר משום רבי אלעזר תרומת חרש לא תצא לחולין מפני שהוא ספק סבירא כרבי אלעזר, אשם תלוי נמי ליחייב? בעינן חתיכה משתי חתיכות נמי בעי רבי אלעזר חתיכה משתי חתיכות והתניא רבי אלעזר אומר כוי חייבין על חלבו אשם תלוי שמואל סבב כר' אלעזר בחדא ופליג עליה בחדא ואיכא דאמרי אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל אשת חרש חייבין עליה אשם תלוי מיתיבי חמשה לא יתרומו סבר לה כרבי אלעזר. בעא רב אשי מ"ט דר' אלעזר מיפשט פשיטא לי' דחרש דעתא קלישתא הוא ומיהו מספקא לי' אי דעתא צילותא אי

מימנעי ולא נסבי לה · הואיל ולעולם היא יכולה לצאת מפני חרשותה אבל קטנה גבול יש לה וסבר מפייסנא לה כל שעתא עד שיעבור זמן מיאונה: מאי שנא (ג) דאכלה בתרומה · אם השיאה אמה לכהן: ומאי שנא חרשת · שלא השיאה אביה בקטנותה שאין נשואיה גמורין דלא אכלה כדתנן כו' אלמא לא אכלה: על החרשת שהשיאה אביה · בקטנותה שיוצאה בגט ואפי' משתגדיל ואין אביה מקבל גיטה, מקבלתו היא וצאה ואע"ג דקידושיה גמורין הוו וגירושיה בלא דעת הוי גיטא, לפי שהאשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה: ועל קטנה בת ישראל · יתומה הנישאת ע"פ אמה שאוכלת בתרומה אע"פ שאין נישואיה נישואין גמורים אכלה בתרומה דרבנן כך אוקימנא בהאשה רבה (לעיל דף נ"ז): ואילו חרשת לא אכלה · מדשבקה לחרשת דקעסיק בה ואתי ונקט קטנה ולא קתני ועל החרשת שנישאת מעלמא שאוכלת בתרומה: גזירה שמא יאכיל חרש בחרשת · והאי לאו שינויא מעליא הוא מה לי פקח בחרשת מה לי חרש בחרשת שניהן אינן נשואין ואם זו מותרת אף זו מותרת שהרי לא היתר שלהן אינו אלא משום דלאו בני עונשין נינהו והוו כקטן אוכל נבלות אלא כולה משום גזירה שמא יאכיל חרש בפקחת הוא דאיכא עליה חיוב מיתה כדאמרי' במסקנא דמילתא ולהכי נקט ברישא שמא יאכיל חרש בחרשת ולא נקט שמא יאכיל חרש בפקחת משום דחרש בפקחת לא מיחלף בפקח בחרשת אבל חרשת אשת חרש מיחלפא בחרשת אשת פקח והדר מיחלף חרש בעל פקחת בחרש בעל חרשת, אבל קטנה לגדול ליכא למיגזר משום גדולה לקטן דאין לקטן נישואין: וליכול · אפי' חרש בפקחת בתרומה דרבנן דהא אית לה נשואין מדרבנן: ומ"ש כו' · לקמן בעי תרוייהו מנא לן דהא אית לה והא לית לה: מימנעי ולא נסבי לה · אבל בקטנה לא מימנעי דאתיא לכלל דיעה: ממאנת · לית לה כתובה דהא בעל כרחו נפקא: שנייה מדרבנן: אין לה כתובה · דרבנן קנסוה כדאמר בים מותרות (לעיל דף פה:): איילונית משום דמקח טעות הוא: אבל יוצאה בגט כו' · מדיוקא דמתני' דקתני ממאנת שמעינן מינה טעמא משום דבעל כרחו נפקא הא הוציאה אית לה אלמא יש כתובה לקטנה: אין להן עליהם כלום · דאין להם דעת ואין תנאו הראשון תנאי ואע"ג דתקון רבנן נשואין לחרש לא תקינו לה רבנן כתובה מיניה כדמפרש לקמן יותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא: ואע"פ שלא (נשא) תקנו לה חכמים כתובה הרי הוא כתב לה הואיל ורוצה להפסיד ולהיות כזוק מנכסיו תנאו קיים: מפני שרצה לזוק בנכסיו · הא לא רצה · דלא כתב לה אין לה מתקנת חכמים: א"כ · דבעי למיתב לה כתובה מימנעי ולא נסבי לה: אין חייבין עליה אשם תלוי · דנימא ספק אשת איש היא ספק היה בו דעת ספק אין בו והבא עליה באשם תלוי דודאי אין לו שום קנין מן התורה: התורם את שאינו שלו · ולא נוהו בעל הבית דשליחות נפקא לן (קדושין דף מא:) מאתם גם אתם לרבות שלוחכם הלכך מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם: ועובד כוכבים שתרם את של ישראל אפי' ברשות בעלים אינה תרומה · דבעינן מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית וקתני מיהא חרש אין תרומתו תרומה ומותרת לזר ואי ספק הוא תרומה ויחזור ויתרום (ד) מיבעי ליה: הוא דאמר כר' אלעזר · כלומר מהא לא תסייעיה, דגבי תרומה ס"ל לשמואל כר' אלעזר דספק הוא, וגבי אשתו אע"ג דספק הוא אינה באשם תלוי דגבי אשם תלוי כתיב "אחת מכל מצות ה'" (ויקרא ה) וקרינן מצוות דמשמע חדא מתרתי שיש היתר ואיסור לפניו כגון אשתו וא"א עמו בבית וסבור אין שם אלא אשתו ובא על האחת ולבקר נמצאו שתיהן ולא ידע על אי זו בא וכן חלב ושומן לפניו וסבר שתיהן שומן ואכל אחת מהן ולסוף נודע לו שהאחת חלב ולא ידע אי זו אכל דלאי ידע מייתי חטאת נקבה וכל דהו אפי' בת דנקא והשתא דלא ידע מביא אשם זכר בכסף שקלים אבל הכא שהספק תלוי בחתיכה אחת ספק היתר ספק איסור לא מייתי אשם תלוי: כוי חייבין על חלבו אשם תלוי · והא הכא כל הספק תלוי בה: מ"ט דר"א · באשת חרש: קלישתא · דקה כלומר דעתו מועטת שאין מחודד להבין כשאר בני אדם ומיהו מספקא ליה אי דעתא צילותא היא תוהא קלת הדעת שיש לו אם צלולה היא ובמה שהוא טפש דעתו ועושה דבר ודאי כוונתו כוונה אי

ואילו חרשת לא אכלה · וא"ת מנלן אי משום דנקט קטנה דלמא כ"ש חרשת שלא תבא לכלל גדלות ואי הוה נקיט חרשת אכלה ה"א דקטנה לא אכלה כיון שבאה לכלל נישואין וי"ל דדייק מדלא תנא חרשת בהדי קטנה: שמא יאכיל חרש בפקחת · אבל משום שמא יאכיל קטן בגדולה לא גזרינן שלא תאכל קטנה בתרומה דמשום זמן מועט לא גזרינן שהרי כשיגדיל ויבעול יהיו קידושין דאורייתא ובירושלמי מפרש בקטנה לא גזרינן משום אינא שיהיו הכל קופלין עליה לישאנה ושמא בחרשת לא שייך האי טעמא משום דחרשותה גרמה לה ובקונ' פי' בהניזקין (גיטין ד' נה: ד"ה בפקחת) דלא גזרינן אטו קטן שישא גדולה משום דלית ליה נשואין כדאמר הכא ומילתא דלא שכיחא היא ואין נראה דהא משיאין סמוך לפירקן מעליותא היא כדפי' לעיל (דף סב: ד"ה סמוך):

דלמא אתי לאוכלה בתרומה דאורייתא · אבל בקטנה דלא אכלה אלא בתרומה דרבנן כדאמר בהאשה רבה (לעיל דף פ: ושם) לא גזרו אטו דאורייתא (ה) כיון שתגיע לכלל גדלות:

דאם כן מימנעי ולא נסבי לה · ואי משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה לא חשו חכמים לכך:

מאן חכים למיעבד הכי · דוקא במטלטלי תנן בהניזקין (גיטין דף נט.) חרש רומז ונרמז אבל במקרקעי לא ומה שמשעבד בכתובה מקרקעי משום שהיה לו אפוטרופוס וגם זכין לאדם שלא בפניו · ר"י:

הגהות הב"ח

(א) גמ' רצו לקיימן יש להם כתובה מנה ופקח וכו': (ב) שם (מפני שרצה לזוק בנכסיו) תא"מ ונ"ב ס"א מפני שרצה לזוק בנכסיו: (ג) רש"י ד"ה מאי שנא קטנה דאכלה: (ד) ד"ה ועוד"ס מחזור וכו' מיבעי ליה. נ"ב עי' פרק האשה דף פט: (ה) תוס' ד"ה דלמא וכו' כיון שתגיע. ר"ל קודם: